

In memoriam Dirk Albert Hooijer 1919-1993

Peter J.H van Bree

Op 26 november 1993 overleed dr. D.A. Hooijer ten gevolge van een slopende ziekte. Hij werd geboren te Medan op het eiland Sumatra, op 30 mei 1919. Na de lagere en middelbare school, studeerde hij geologie aan de Rijksuniversiteit van Leiden (1937-1945).

Sinds 1941 was hij in dienst bij het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie (nu Nationaal Natuurhistorisch Museum - een overbodige naamswisseling) te Leiden. Hij werd aangesteld voor de bewerking van de zeer grote en belangrijke fossielencollectie bijeengebracht door prof. dr. M.E.F. Dubois. In 1946, na zijn promotie, werd hij benoemd tot conservator van de collectie Dubois. In de periode 1950-1951 kreeg hij een Rockefeller fellowship bij het American Museum of Natural History te New York. In 1970 vervulde hij een Regent's professorship aan de Universiteit van Californië te Irvine. In 1979 ging hij met vervroegd pensioen. Hij trouwde in 1947; uit dit huwelijk dat in 1968 ontbonden werd, had hij twee dochters en een zoon.

Na deze wat dorre, zuiver biografische gegevens het belangrijke deel, namelijk de onderzoeker Hooijer en zijn publikaties. Een jaar voor zijn dood heeft Hooijer een lijst samengesteld van zijn publikaties (o.m. aanwezig in de bibliotheek van het Nationaal Natuurhistorisch Museum); volgens die lijst heeft hij 267 publikaties op zijn naam staan, waarvan 25 die handelen over het pleistocene en vroeg holocene zoogdieren uit Nederland en directe omgeving. Vanzelfsprekend handelen veel van zijn artikelen over vertebraten gevonden in Indonesië (Dubois-collectie); verder over zoogdieren uit Oost-Afrika, Syrië, Zuid-Afrika, en de Antillen.

In veel van zijn studies ging hij als volgt te werk. Bij een pleistocene soort bestudeerde hij eerst zoveel mogelijk recent materiaal, zodat hij een gedetailleerd overzicht had van de variatie binnen die soort, van de sexe verschillen en van de verschillen tussen jonge en oude exemplaren. En dan pas vergeleek en beschreef hij het fossiele materiaal. Dat behoeftte hem om overbodige taxa te beschrijven. Die artikelen, het merendeel over zoogdieren, zijn uiterst belangrijk en zij zullen hun waarde in de toekomst behouden. De genoemde wijze van werken, had hij overgenomen van zijn voorganger, L.D. Brongersma, die korte tijd ook conservator van de Dubois collectie was. Gezien die werkwijze sprak men in het buitenland over de "Leidse"school.

Hooijer had een aantal soorten die hem nauw aan het hart lagen. Zo zijn veel studies gewijd aan nijlpaarden, olifanten, neushoorns, Orang-oetans en varkens. Naast zuiver wetenschappelijke artikelen schreef hij boekbesprekingen en populaire overzichten. Had hij een wat humoristisch onderwerp, dan schroomde hij niet daarover in verschillende tijdschriften min of meer hetzelfde artikel te publiceren (bijv. over namaak hoorns van de neushoorn). Opvallend waren zijn gedegen literatuurlijsten.

Voor de lezers van Cranium zijn van belang onder meer zijn studies over ezelresten van de Noordzeebodem, over de grottenhyena, de zeekoeresten uit Eibergen (Mioceen), de kleine zeehondensoort *Phocanella minor* en de resten van olifanten uit het Pleistoceen. Hij was nauw betrokken bij de jaarlijkse dregtochten vanuit Zierikzee in de Oosterschelde, waarbij veel belangrijk materiaal naar bovenkwam.

Hooijer had een wat merkwaardig gevoel voor humor; het duurde even voordat men doorhad dat hij een grappje maakte. Hij kon zeer charmant zijn en bij tijd en wijle (waarschijnlijk door endogene oorzaken) zeer onaangenaam en onredelijk. Maar het is duidelijk dat met de dood van Hooijer er een belangrijk internationaal palaeontoloog heegegaan is. Zijn dood is een verlies voor de Nederlandse wetenschap.

Peter J.H. van Bree,
Zoölogisch Museum Amsterdam.